

Vihreä kasvu ja uudistuminen pk-yrityksissä

Tämä teos on lisensoitu CC BY-SA 4.0 -lisenssillä.

Lisenssin kopion voit katsoa osoitteessa <https://creativecommons.org/licenses/by-sa/4.0/>.

Mistä tänään puhutaan ja keskustellaan?

- Vihreän kasvun keskeisiä ajureita
- Mitä yritys voi tehdä vihreän kasvun osalta? Mahdollisuuksia.
- Kiertotalous
- Miten tunnistan vihreän kasvun mahdollisuuksia?
- Vihreän kasvun askelmerkkejä
- Lopuksi keskustelua (osuutta ei tallenneta)

Kun puhun yrityksestä, tarkoitan yritystä ja organisaatiota

Mitä on vihreä kasvu?

- Määritelmä: On siirtymä kohti yhteiskuntaa, jossa talouskasvu ei perustu luonnonvarojen ylikulutukseen ja fossiilisten energialähteiden käyttöön
- Määritelmä: vähähiilisyteen ja resurssitehokkuuteen perustuvaa, ekosysteemien toimintakyvyn turvaavaa taloudellista kasvua, joka edistää hyvinvointia ja sosiaalista oikeudenmukaisuutta. (Valtiovarainministeriö).
- Talouden kasvua ympäristöä suojellen
- Tämän hetkinen ekologinen kestävyyskriisi (ilmastokriisi, luontokato ja saastuminen) johtuu ylikulutuksestamme = kulutamme uusiutuvia ja uusiutumattomia luonnonvaroja liikaa ja liian nopeasti

Ekosysteemi = toiminnallinen kokonaisuus: tietyllä yhtenäisellä alueella elävät kasvit, eläimet, mikrobit, sienet ja maaperä, kivet, ilma ja niiden vuorovaikutussuhde esim. metsälampi, suo, niitty

Lähde: Joensuu-Salo S., Koivuranta A., Könönen L. & Viljamaa A. *GreenGrow – pk-yritysten vihreän ja inklusiivisen kasvun tukeminen Etelä-Pohjanmaalla –hanke. (1.8.2021-31.8.2023).* Seinäjoen ammattikorkeakoulun projektit. <https://projektit.seamk.fi/yritytajyys-ja-kasvu/greengrow/>. Valtiovarainministeriö. <https://vm.fi/julkaisu?pubid=2605>

Miksi vihreää kasvua tarvitaan? Vihreän kasvun keskeisin ajuri

Ihminen tarvitsee hyvinvoivaa luontoa. Siksi pidettävä siitä huolta. Siksi vihreää kasvua.

Albert Einsteinin
sanomaa...

Luonnolla on myös itseisarvo. Se on arvokas itsessään. Se ei ole olemassa vain ihmisen hyötykäyttöä varten.

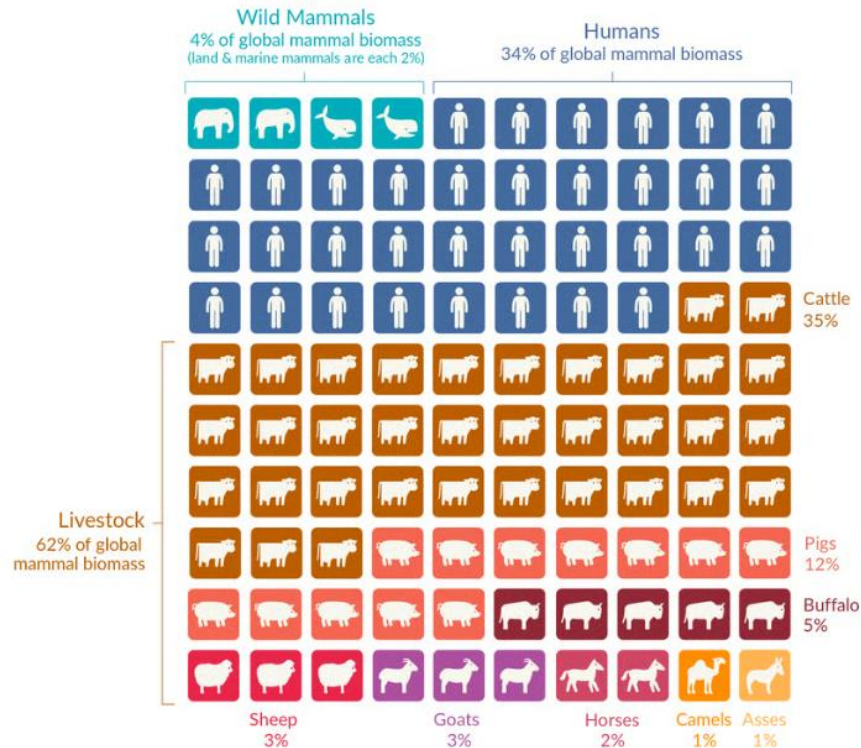
Kuva: Kuvia Suomesta

Maailma muutoksessa – vihreää kasvu tarvitaan

Distribution of mammals on Earth

Mammal biomass is measured in tonnes of carbon, and is shown for the year 2015. Each square corresponds to 1% of global mammal biomass.

Our World
in Data

Note: An estimate for pets has been included in the total biomass figures, but is not shown on the visualization because it makes up less than 1% of the total.

Source: Bar-On et al. (2018). The biomass distribution on Earth. Proceedings of the National Academy of Sciences

OurWorldinData.org – Research and data to make progress against the world's largest problems.

Licensed under CC-BY by the authors
Hannah Ritchie and Klara Auerbach.

- Ihminen hävittää maapallon lajeja kovalla vauhdilla
- Arviolta maapallon nisäkkäiden massasta n. 4% on luonnonvaraisia villieläimiä, karjan ja ihmisten osuus on 96%
- Selkärankaisten eläinten populaatiot ovat pienentyneet keskimäärin 60 % vuodesta 1970 (WWF:n Living Planet –raportti 10/2024)
- Joka yhdeksäs Suomen kaikista lajeista on uhanalainen (11,9 % 2019 vs. 10,5 % 2010), Suomessa pesivistä linnuista uhanalaisia 1/3
- **Ihminen keskeinen muidenkin lajien elinympäristöä muokkaava voima > meillä oltava myös vastuu**

Kuva: Hannah Ritchie and Klara Auerbach, <https://ourworldindata.org/wild-mammals-birds-biomass>, julkaisu CC-By-lisenssillä

<https://creativecommons.fi/>

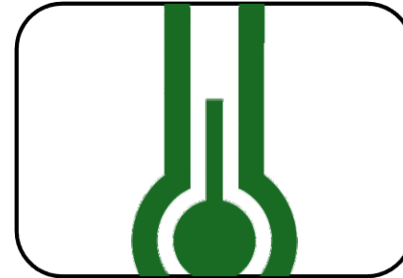
Koulutus on Jatkuvan oppimisen ja työllisyyden palvelukeskuksen rahoittama. Palvelukeskus edistää työikäisten osaamisen kehittämistä ja osaavan työvoiman saatavuutta. Palvelukeskuksen toimintaa ohjaavat opetus- ja kulttuuriministeriö sekä työ- ja elinkeinoministeriö.

Miksi vihreää kasvua? – muita keskeisiä ajureita

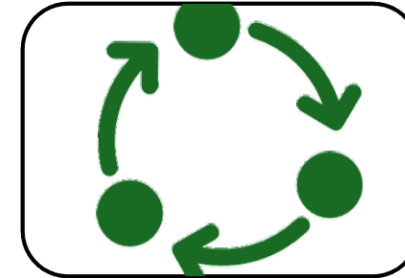
Kuva muokattu lähteestä:

<https://www.consilium.europa.eu/fi/policies/european-green-deal>

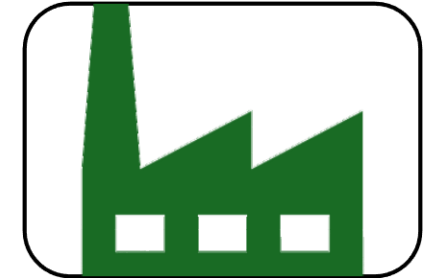
- Asiakkaat, muut sidosryhmät ja yhteistyökumppanit odottavat vihreän kasvun toimia
- Lainsäädäntö edellyttää esim. kestävyysraportointidirektiivi (CSRD, Corporate Sustainability Resource Directive) > suorat ja epäsuorat vaatimukset
- EU:n Green Deal = EU:n kasvustrategia ja kiertotaloustavoitteet

Ilmastoneutraalius
(maailman ensimmäinen
ilmastoneutraalialue 2050)

Kiertotalous (uusi
talousmalli)

Puhdas teollisuus
(puhtaampi, kestävämpi,
energitehokkaampi)

Terveellisempi ympäristö
(luonnon ennallistaminen,
saatteettomuus)

Kestävämpi maatalous
(vihreämpiä, luontoa
suojelevia käytäntöjä >
terveellisempi ruoka)

Ilmasto-
oikeudenmukaisuus
(autetaan niitä, joihin
siirtymä vaikuttaa eniten)

Miksi vihreää kasvua? – muita keskeisiä ajureita? Suomen tavoitteena olla kiertotalousyhteiskunta

- Kiertotalous = talousmalli, joka auttaa hillitsemään ilmastokriisiä, luontokatoa ja luonnonvarojen ylikulutusta
- Suomen tavoitteena on olla hiilineutraali kiertotalousyhteiskunta v. 2035 mennessä.

Lähde: Ympäristöministeriö.
Kiertotalouden strateginen ohjelma.
<https://ym.fi/kiertotalousohjelma>

Yritykset keskeisessä roolissa vihreän siirtymän toteuttajina

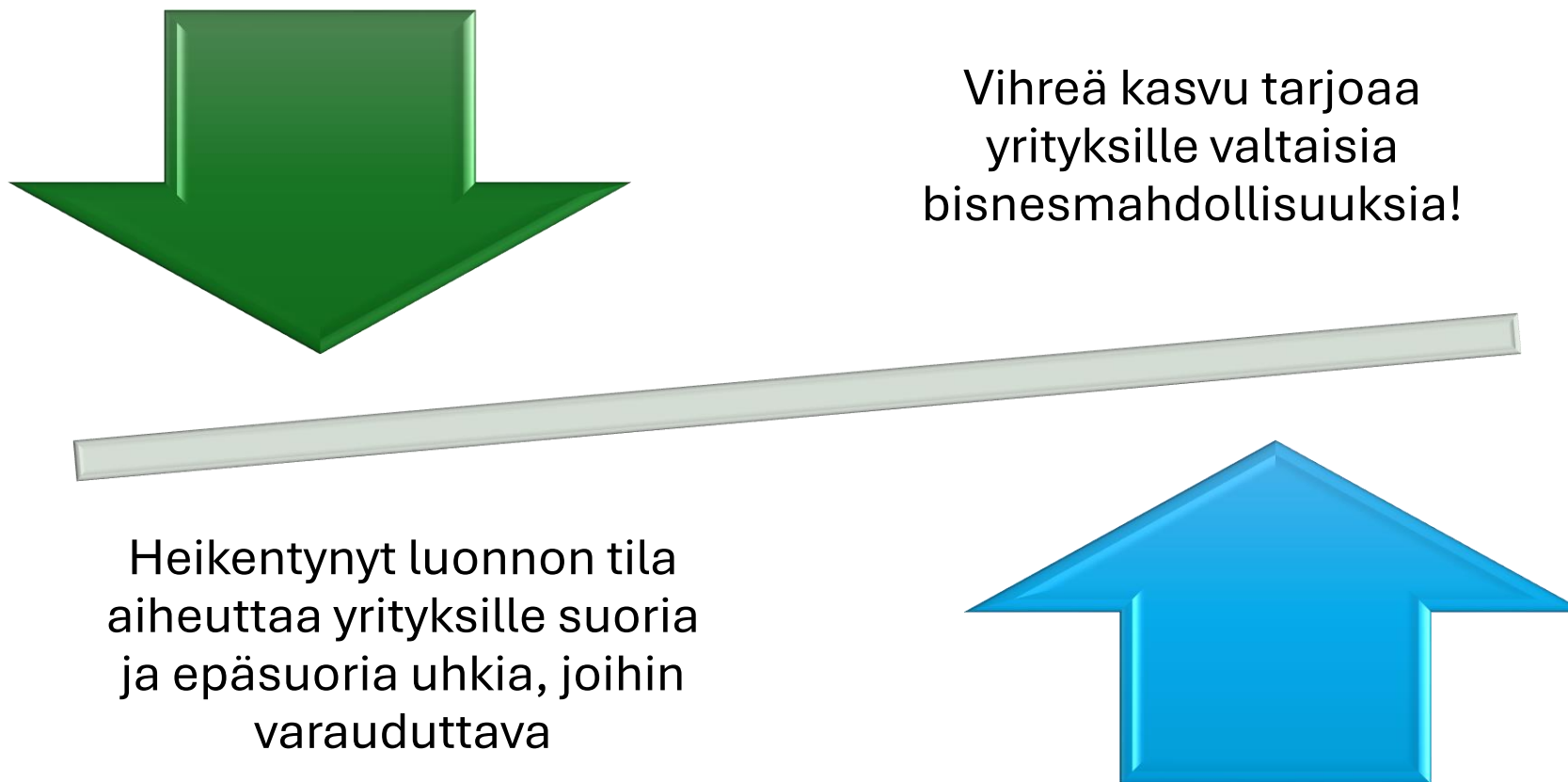
- Yritystoiminnan seurauksena syntyy suurin osa teollisista kasvihuonekaasujen päästöistä > siksi yritykset avaintehtävissä ympäristövaikutusten vähentäjinä
- Yritykset tärkeässä roolissa erilaisten innovaatioiden kehittäjinä, joilla voidaan parantaa ympäristön tilaa ja edistää kestävä kehitystä yhteiskunnassa
- Kasvuyrittäjyyden näkökulmiin olisi tärkeää ottaa mukaan vihreä ja inklusiivinen kasvu
- Ketterillä pk-yrityksillä on mahdollisuus nopeastikin tarttua tilaisuuksiin ja sopeutua muutokseen
- **Yritys ei itsessään tee mitään, vaan ihmiset!**

Inklusiivinen kasvu = yritys tuottaa hyvinvointia ympärilleen omalla alueellaan esim. työpaikkoja monenlaisille ihmisille, kasvu tukee paikallisia toimijoita, alihankkijoita ja alueen taloutta

Lähde: Joensuu-Salo S., Koivuranta A., Könönen L. & Viljamaa A. *GreenGrow – pk-yritysten vihreän ja inklusiivisen kasvun tukeminen Etelä-Pohjanmaalla –hanke*. (1.8.2021-31.8.2023). Seinäjoen ammattikorkeakoulun projektit. <https://projektit.seamk.fi/yrittajyyys-ja-kasvu/greengrow/>.

Vihreä kasvu – mahdollisuuksia ja varautumista

Vihreä kasvu – mitä yrityksissä voidaan tehdä?

Mahdollisuuksia!

- Investoinnit puhtaaseen ja uusiutuvaan energiantuotantoon
- Sähkön kulutuksen vähentäminen
- Uusiutuvalla energialla tuotetun sähkön käyttö (tuuli, aurinko yms.) > sähkösopimus?
- Vedyn käyttö teollisuudessa eri tavoin
- Tuotantoprosessien ja muun toiminnan ympäristövaikutusten vähentämistä
- Ympäristöystävällisempiä tuotteita ja palveluita
- Energiatehokkaat ohjelmistot (koodarit tietänevät tämän)
- Riippuvuuden vähentäminen uusiutumattomista raaka-aineista (luonnonvara, jonka muodostuminen kestää todella kauan esim. fossiiliset polttoaineet, turve, metallit, mineraalit yms.)

Vety maailman yleisin alkuaine. Ilmaston kannalta vety ihanteellinen polttoaine > palaessa syntyy vain vesihöyryä

Taloukasvua ympäristöä suojellen

Vihreä kasvu – mitä yrityksissä voidaan tehdä?

Mahdollisuuksia!

- Vähäpäästöiset innovaatiot
- Polttomoottorilla toimivien työkoneiden sähköistäminen, uudelleensuunnittelu
- Korvaavien tuotteiden suunnittelu prosessiteollisuuteen esim. teräs-, betoni- ja kemianteollisuuteen, rakennusteollisuuteen
- Tuotantoketjun kotimaisuuden/paikallisuuden lisääminen
- Jätehuollon tehostaminen. Toimiiko yrityksessämme?
- Hyödynnä digiteknologiaa ja saatavilla olevaa dataa

Taloukasvua
ympäristöä
suojellen

Vihreä kasvu – mitä yrityksissä voidaan tehdä?

Mahdollisuuksia!

- Edistetään yrityksessä reilua työtä ja ihmisarvoista toimeentuloa > talouskasvua ei huonojen työolojen kustannuksella (yrityksessä itsessään eikä koko arvoketjussa)
- Työntekijät saavat osaamista ja ymmärrystä vihreästä kasvusta, heitä tuetaan muutoksissa, heille annetaan yrityksessä mahdollisuus tuoda esiin näkemyksensä ja osallistua keskusteluun
- Työntekijöiltä kysytään ideoita vihreään kasvuun – kysy ja kokeile, voit yllättyä!

Talouskasvua
ympäristöä
suojellen

Vihreä kasvu – mitä yrityksissä voidaan tehdä? Mahdollisuuksia!

- Panostetaan tuotekehitykseen ja rohkeaan kokeilukulttuuriin > uusia ratkaisuja energiankulutuksen vähentämiseen ja kiertotalouden edistämiseen
- Kehitetään ja päivitetään jatkuvasti tuote- ja palveluvalikoimaa, jotka vastaavat asiakkaiden kestävyteen ja vastuullisuuteen liittyviin tarpeisiin
- Kehitetään ja otetaan käyttöön uusia innovatiivisia tuotteita ja palveluita, jotka edistävät vihreää siirtymää > aikaa ja osaajia kehittämiseen
- Rekrytoi vihreän kasvun osaajia + kehittä ammattitaitoa
- ”Mikään ei muutu, jos mikään ei muutu.”

Vihreä kasvu – mitä yrityksissä voidaan tehdä?

Mahdollisuuksia!

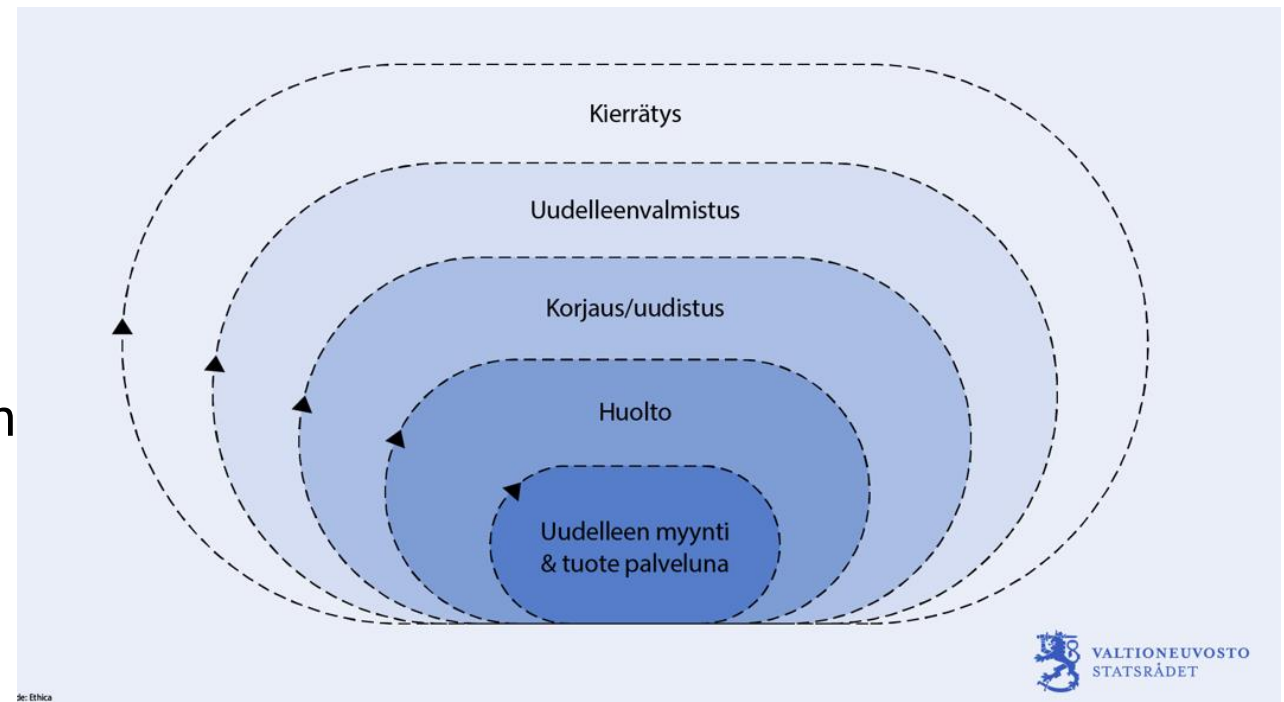
Taloukasvua
ympäristöä
suojellen

- Auta ja valista asiakkaitasi vähentämään energiankulutusta ja CO₂-päästöjä. Isommilla yrityksillä mahdollisuus auttaa pienempiä kumppaneita/asiakkaita
- Tee yhteistyötä yritysten ja yhteistyökumppaneiden kanssa
- Apua oppilaitosyhteistyöstä hankkeissa, paikallisilta rahoitustahoilta
- Kierrätysmateriaalien käyttö?
- Tuotteiden elinkaaren pidentäminen > tuotteet kestäviä/korjattavia/kierrätettäviä
- Edistetään kiertotaloutta

Kiertotalous on bisnestä!

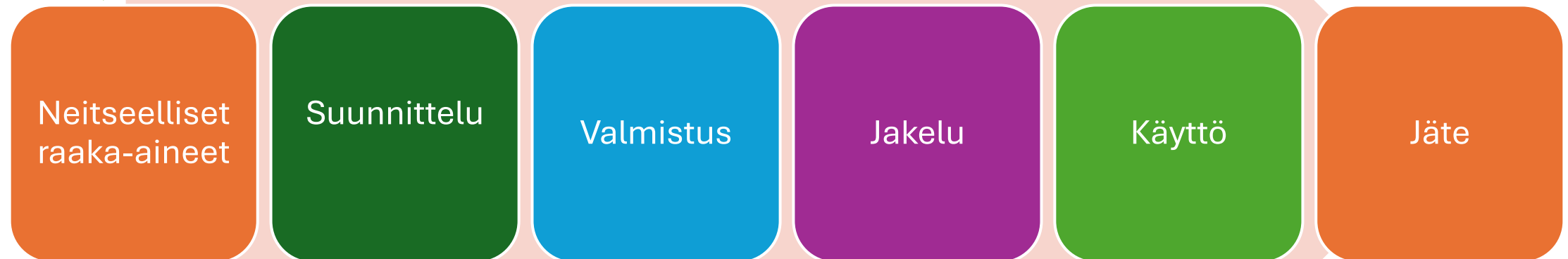
- Kiertotalous =
 - Ei tarkoita pelkkää kierrätystä
 - Raaka-aineet, tuotteet ja materiaalit pysyvät käytössä pitkään ja turvallisesti. Ne pysyvät ”kierrossa” kauan eli niitä kierrätetään.
 - Ei oteta jatkuvasti uusia luonnonvaroja käyttöön tai tuoteta uusia tavaroita, vaan hyödynnetään käytössä olevien materiaalien ja tuotteiden arvoa mahdollisimman pitkään. Hukkaa ja jätettä syntyy vain vähän tai ei ollenkaan.
- **Nyt on yrityksille pelipaikkoja!**

Kuva: Ympäristöministeriö

”Lineaarista putkesta kiertotalouteen!”

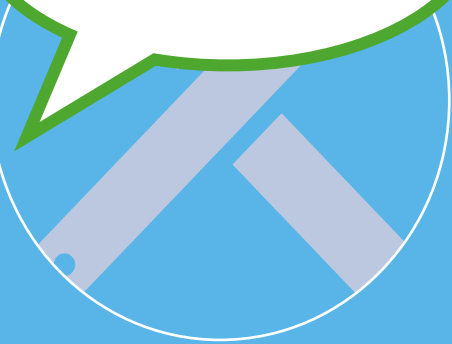
Neitseellinen raaka-aine =
luonnosta suoraan saatava, uusi,
prosessoinen materiaali, jota
ei ole kertaakaan käytetty esim.
uusi puukuitu

Kuva: Ympäristöministeriö

Koulutus on Jatkuvan oppimisen ja työllisyyden palvelukeskuksen rahoittama. Palvelukeskus edistää työikäisten osaamisen kehittämistä ja osaavan työvoiman saatavuutta. Palvelukeskuksen toimintaa ohjaavat opetus- ja kulttuuriministeriö sekä työ- ja elinkeinoministeriö.

Ostajien
osaamisen
kehittäminen?

Tuotteen elinkaaren pidentäminen

- Tuote suunnitellaan kestäväksi ja korjattavaksi
- Tuotetta käytetään mahdollisimman pitkään, korjataan ja huolletaan
- Luonnonvaroja säästyy, kun tarve uusien tuotteiden ostamiseen vähentyy
- Esim. suutari toteuttaa tätä tapaa

Resurssitehokkuus ja kierrätys

- Materiaaleja ja energiaa käytetään tehokkaasti > mahdollisimman vähän hävikkiä
- Käytetään jätteitä ja ylijäämämateriaaleja
- Tuotteet ja materiaalit saadaan kiertoon
- Luodaan bisnesmalli hyödyntäen sivuvirtoja ja poistotuotteita

Uusiutuvuus

- Käytetään uusiutuvia, kierrätettäviä, biopohjaisia ja biohajoavia materiaaleja
- Käytetään uusiutuvaa energiaa

Jakamislustat

- Kuluttajat voivat lainata tai vuokrata tuotteita
- Jakamislusta voi olla esim. verkkopalvelu
- Yritys saa välityspalkkion ja/tai mainostuloja

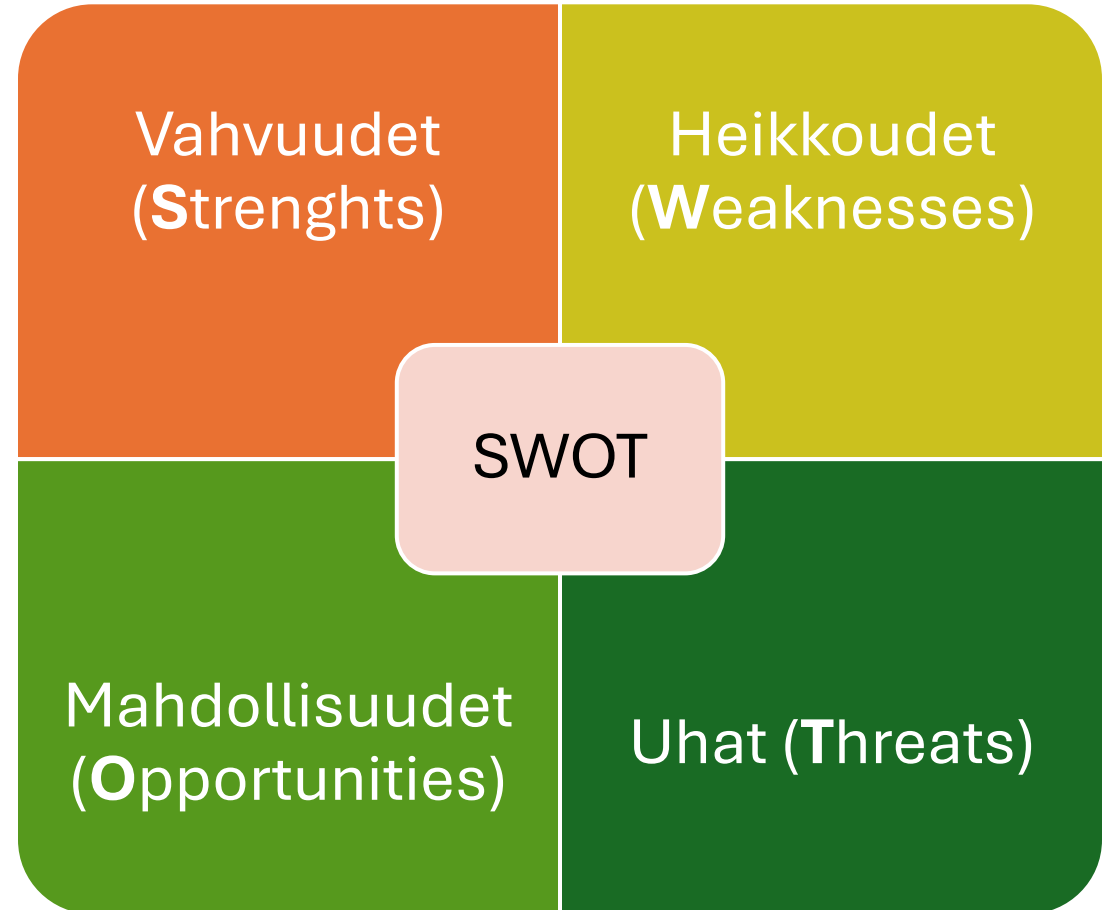
Tuote palveluna

- tarjoaa tuotteen liisaus- tai vuokraussopimuksella
- Asiakkaan ei tarvitse omistaa tuotteita

Kiertotalousmallit

Miten voi tunnistaa vihreän kasvun mahdollisuuksia omassa yrityksessä?

- Kartoita, että missä syntyy ympäristövaikutuksia (oma toiminta, arvoketju) esim. hiilidioksidipäästöjä, jätettä ja missä kuluu energiaa ja missä käytetään fossiilista energiaa yms.
- Kysy asiakkailtasi, yhteiskumppaneiltasi ja arvoketjunne toimijoilta näkemyksiä, ideoita ja ajatuksia vihreään kasvuun ja vastuulliseen toimintaan liittyen. Näin sinun ei tarvitse arvailla, vaan tiedät.
- Seuraa maailmaa ja esim.. lainsäädäntöä. Tuleeko mahdollisuuksia esim. rahoituksen tai tukien kautta? Mitä lainsäädäntö edellyttää esim. EU:n kestävyysdirektiivin kautta? Mikä puhuttelee asiakkaita?
- Nykytilan arviointi esim. SWOT-analyysin tai kaksoisolennaisuusanalyysin kautta.
- SWOT - huomioi kestävyden ja vastuullisuuden näkökulma. Löytyisikö jokin kohta tuotteissa, palveluissa tai tuotannossa, jossa voisi olla potentiaalia?

Miten voi tunnistaa vihreän kasvun mahdollisuuksia omassa yrityksessä?

- Yritä tunnistaa mahdollisuuksia esim. SWOTin/kaksoisolennaisuusanalyysin johtopäätöksien yhteydessä
 - Uusiutuvaa energiaa?
 - Kiertotalouden mahdollisuuksista jotain esim. jakamisalusta tai muuta?
 - Logistiikan tehostamista?
 - Energiankulutuksen vähentämistä?
 - Jätteiden vähentämistä tai niiden uusiokäyttöä?
 - Hyödynnä verkostoja esim. yritysmaailmasta, oppilaitokset, ammattikorkeakoulut, yliopistot, alueiden kehittämissyhtiöt > saat apuja, tukea ja ideoita
- Kokeile rohkeasti! Pilotoi ensin ja tee sitten parannustoimet. Ensimmäisellä kerralla ei tarvitse olla täydellistä.

Vihreät stepit bisneksessä

1. Yrityksen johdon täytyy ymmärtää vihreän kasvun merkitys ja sitoutua sen edistämiseen > näyttää esimerkkiä.
2. Arvioi nykytilanne kestävyuden ja vihreän kasvun näkökulmasta. Käytä erilaisia työkaluja. Hiilijalanjäljen laskeminen? Kaksoisolennaisuusanalyysin tekeminen/vastuullisuusraportointi? Mietitään vihreän siirtymän bisnesmahdollisuuksia omassa arvoketjussa
3. Johtoryhmä tekee periaatepäätöksen: kasvua ja parempaa kannattavuutta haetaan vihreästä siirtymästä ja kasvusta.
4. Kerrotaan päätöksestä yrityksen sisällä + ulkoisesti
5. Huomioidaan tehty päätös strategiatyössä > operatiivisessa toiminnassa arjen työssä
6. Muutetaan yrityksen kannustimet ja palkitsemiset, järjestelmät ja rakenne siten, että muutos on mahdollista
7. Määritetään investointitavat muutoshankkeiden valitsemisessa ja toteuttamisessa

Lähteenä: Parkkinen M. Boardman Grown. *Vihreä siirtymä käytännössä: Viisi askelta liiketoiminnan kasvuharppaukseen.*
<https://www.boardmangrow.fi/kuinka-vihrea-siirtyma-luo-kasvua-kannattavuutta-ja-puhdasta-omistaja-arvoa/>

Koulutus on Jatkuvan oppimisen ja työllisyyden palvelukeskuksen rahoittama. Palvelukeskus edistää työikäisten osaamisen kehittämistä ja osaavan työvoiman saatavuutta. Palvelukeskuksen toimintaa ohjaavat opetus- ja kulttuuriministeriö sekä työ- ja elinkeinoministeriö.

Miksi siis....?

- Tulevaisuuden menestyjät ovat kilpailijoitaan tehokkaampia materiaalien ja energian käytössä ja ne pystyvät tuottamaan joustavasti vähähiilisiin yhteiskuntiin sopivia palveluita ja tuotteita

Kaikkea ei tarvitse saada valmiiksi yhdessä yössä! Aloita jostakin ja etene siitä askel kerrallaan.

Jos yrityksesi on jo pitkällä tässä vihreässä kasvussa, kehitä jatkuvasti toimintaasi ja pysy vauhdissa mukana!

Kiitos osallistumisestasi!

**Rohkeutta ja määrätietoisuutta
edistää vihreää kasvua yrityksessäsi
ja organisaatiossasi!**

Lähteet

- Business Finland. 5 neuvoa yritysten vihreään siirtymään (15.1.2024). <https://www.businessfinland.fi/ajankohtaista/uutiset/2023/viherra-yrityksesi-5-neuvoa-kohti-vihreaa-kasvua>
- Elinkeinoelämän keskusliitto EK. (2022). *Vastuullisuuden EU-säätely etenee – mihin pk-yritysten on varauduttava*. https://ek.fi/wp-content/uploads/2023/01/EK_Vastuullisuus_EU_ok.pdf
- Joensuu-Salo S., Koivuranta A., Könönen L. & Viljamaa A. *GreenGrow – pk-yritysten vihreän ja inklusiivisen kasvun tukeminen Etelä-Pohjanmaalla –hanke*. (1.8.2021-31.8.2023). Seinäjoen ammattikorkeakoulun projektit. <https://projektit.seamk.fi/yrittajyys-ja-kasvu/greengrow/>
- Parkkinen M. Boardman Grown. *Vihreä siirtymä käytännössä: Viisi askelta liiketoiminnan kasvuharppaukseen*. <https://www.boardmangrow.fi/kuinka-vihrea-siirtyma-luo-kasvu-kannattavuutta-ja-puhdasta-omistaja-arvoa/>
- Stockholm Resilience Centre. <https://www.stockholmresilience.org/research/planetary-boundaries.html>
- Valtiovarainministeriö. <https://vm.fi/julkaisu?pubid=2605>
- Ympäristöministeriö. Kiertotalouden strateginen ohjelma. <https://ym.fi/kiertotalousohjelma>

Aineiston laatija: Taina Rautakoski